

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล
โดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ

เสนห์ พลิจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา

วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของเสนอ พลิจันทร์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร. พูลพงศ์ สุขสว่าง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(แพทย์หญิงมาลินี บุญยรัตพันธุ์)

..... กรรมการ
(ดร. พูลพงศ์ สุขสว่าง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปาณี)

วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยวิทยาการวิจัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปาณี) และวิทยาการปัญญา
วันที่ ๓๗ เดือน ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธุ์รสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้

การสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความกรุณาจากแพทย์หญิงมาลินี บุญยรัตพันธุ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปานิ ที่สละเวลาและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

การตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย ดร.ภัทราวดี มากมี และ ดร.ประวีณา เปี่ยมยี่สุน ที่ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ขอขอบคุณประชาชนจังหวัดนครพนมทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

กำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัยคือคุณแม่ ภรรยาและบุตรทั้งสองคน ขอขอบคุณอาจารย์โปลินี อึ้ง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกท่าน ที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ บุพการี ญาติมิตร คุณครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน

เสน่ห์ พลิจันทร์

53910958: สาขาวิชา: การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา; วท.ม. (การวิจัยและสถิติทาง
วิทยาการปัญญา)

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ/ พฤติกรรมการป้องกันโรค/ อูจจาระร่วงรุนแรง
จากเชื้ออีโคไล/ ตัวแปรกำกับ

เสนอ พลิจันทร์: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันโรคอูจจาระร่วง
รุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ
(CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF PREVENTIVE BEHAVIOR ON SEVERE DIARRHEA FROM
E.COLI: PERCEIVED CONTROL AS MEDIATOR) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: พูลพงศ์ สุขสว่าง,
ค.ด., สุพิมพ์ ศรีพันธุ์วรสกุล, ค.ด. 137 หน้า. ปี พ.ศ. 2555.

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกัน
โรคอูจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง
เป็นตัวแปรกำกับ และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปร
ในโมเดลประกอบด้วยตัวแปรแฝง 5 ตัว ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ความตั้งใจต่อการกระทำพฤติกรรม และพฤติกรรม
การป้องกันโรค กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนอายุ 16 – 60 ปี จังหวัดนครพนม จำนวน 450 คน ได้มา
โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์
เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัยปรากฏว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันโรคอูจจาระร่วง
รุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ
ตามสมมติฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 เท่ากับ 47.95 ค่า p เท่ากับ
0.06 ค่า df เท่ากับ 34 ค่า GFI เท่ากับ 0.99 ค่า AGFI เท่ากับ 0.95 ค่า CFI เท่ากับ 1.00
ค่า SRMR เท่ากับ 0.03 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.03 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .43
แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการป้องกันโรคได้ ร้อยละ 43
และตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองกับความตั้งใจต่อการกระทำพฤติกรรม ส่งผล
ร่วมกันในการกำกับพฤติกรรมการป้องกันโรคอูจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล

53910958: MAJOR: RESEARCH AND STATISTICS IN COGNITIVE SCIENCE;
M.Sc. (RESEARCH AND STATISTICS IN COGNITIVE SCIENCE)

KEYWORDS: CAUSAL RELATIONSHIP MODEL/ PREVENTIVE BEHAVIOR ON DISEASE/
SEVERE DIARRHEA FROM E.COLI/ MEDIATOR

SANE PLEEJAN: CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF PREVENTIVE BEHAVIOR
ON SEVERE DIARRHEA FROM E.COLI: PERCEIVED CONTROL AS MEDIATOR. ADVISORY
COMMITTEE: POONPONG SUKSAWANG, Ph.D., SUPIM SRIPUNVORASAKUL, Ph.D. 137 P. 2012.

The purpose of this research was to develop and validate a causal relationship model of preventive behavior on severe diarrhea from E.Coli. The model consisted of five latent variables: attitude toward behavior, subjective norms, perceived behavior control, intention to behavior and preventive behavior on severe diarrhea from E.Coli. The sample, derived by means of multi-stage random sampling, consisted of 450 people age between 16 – 60 years in Nakhon Phanom Province. The research instruments were questionnaires. Causal model analysis involved the use of LISREL.

Results indicated that the model was consistent with empirical data: χ^2 test of goodness of fit = 47.95, $p = 0.06$, $df = 34$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.95$, $CFI = 1.00$, $SRMR = 0.03$, $RMSEA = 0.03$. The variables in the model accounted for 43 % of the variance of preventive behavior on severe diarrhea from E.Coli. The interaction between perceived behavior control and behavioral intention had a moderated effect on preventive behavior on severe diarrhea from E.Coli.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	11
ความหมายของโรคอุจจาระร่วง.....	11
สถานการณ์การเกิดโรคอุจจาระร่วง.....	11
สาเหตุของโรคอุจจาระร่วง.....	14
อาการและอาการแสดงจากพยาธิสภาพของการเกิดโรคอุจจาระร่วง.....	15
การรักษาพยาบาลโรคอุจจาระร่วง.....	16
การป้องกันโรคอุจจาระร่วง.....	18
โรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	23
ตอนที่ 2 ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	30
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
งานวิจัยในประเทศ.....	40
งานวิจัยต่างประเทศ.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
การพัฒนาโมเดลโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมกำป้องกันโรค อูจจาเร่ร่วรงร่นแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ.....	49
การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	65
จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง.....	65
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมกำป้องกันโรค อูจจาเร่ร่วรงร่นแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ.....	65
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่ใช้ในการศึกษาในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พฤติกรรมกำป้องกันโรคอูจจาเร่ร่วรงร่นแรงจากเชื้ออีโคไล โดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นตัวแปรกำกับ.....	69
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบ ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกัน โรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถ ในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ.....	77
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะผลการวิเคราะห์.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	96
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....	98
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	101
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	103
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปร การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ ตามสมมติฐาน.....	112
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนผู้ป่วยอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	24
2 สรุปตัวแปร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 จำนวนประชาชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และหลังคาเรือน.....	52
4 ค่า IOC (Item Objective Congruence) ของข้อคำถาม จำแนกตามตัวแปรแฝง.....	60
5 ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม จำแนกตามตัวแปรแฝง.....	61
6 ค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	61
7 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะ.....	65
8 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรสังเกตได้.....	68
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษาโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรง จากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นตัวแปรกำกับ.....	71
10 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปร การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ ตามโมเดลสมมติฐาน.....	80
11 เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง.....	81

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ.....	5
2 อัตราป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน พ.ศ. 2544 – 2553.....	12
3 อัตราป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลันจำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ.2553.....	13
4 อัตราป่วยโรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน จังหวัดนครพนม พ.ศ.2544 – 2553.....	13
5 เชื้อแบคทีเรียอีโคไล.....	26
6 ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	30
7 โครงสร้างตัวแปรพื้นฐานตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	31
8 ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน.....	37
9 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ.....	46
10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดความตั้งใจต่อการกระทำพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	73
11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	74
12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดเจตคติต่อพฤติกรรมป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	75
13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำพฤติกรรมป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	76
14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองต่อการกระทำพฤติกรรมป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไล.....	77
15 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงรุนแรงจากเชื้ออีโคไลโดยมีตัวแปรการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นตัวแปรกำกับ.....	79